

Estudis i Investigacions: ACE TCT

TURISME i PAISATGE: un vincle que cal **GESTIONAR** amb criteri

El turisme i el paisatge són dos conceptes que van plegats. Així, doncs, cal ser conscients de la seva estreta relació i saber-la gestionar de manera profitosa i sostenible.

El turisme ha estat un gran consumidor de paisatges i, al nostre país, el seu desenvolupament els ha alterat de forma notable, fins al punt de degradar-los enormement en alguns indrets. D'aquesta manera, no es pot entendre la fesomia del paisatge actual sense l'empremta que hi ha deixat l'activitat turística. Partint d'aquesta realitat es fa necessària una reflexió profunda sobre aquest vincle i els escenaris de futur que poden dibuixar-se, per tal de preservar i fer evolucionar els paisatges des de l'òptica de la sostenibilitat en tot allò que fa referència a l'activitat turística.

Un recurs turístic més

Tot i que potser de forma inconscient ja es venia fent, es constata que, cada cop de forma més general, el paisatge és considerat per part dels estudiosos del turisme com un recurs turístic més, conjuntament amb altres tradicionalment més assimilats al concepte, com ara l'allotjament, la restauració o infraestructures d'oci i entreteniment.

El paisatge identifica una destinació turística. Quan una persona tria un indret per viatjar-hi ho fa en gran part per les referències que té del seu paisatge, tant físic com cultural o humà. Cada paisatge compta amb uns atributs que l'identifiquen, el fan singular i diferent de la resta.

El turisme altera formes de vida amb la seva irrupció. **En l'espai rural**, pot accelerar l'abandó de les activitats tradicionals que, en gran manera, són les responsables de la configuració del paisatge, i introduir noves activitats que alterin la fesomia de l'entorn. D'altra banda, també és cert que moltes activitats tradicionals del medi rural difícilment haurien pogut perviure en l'actualitat si no hagués estat pel seu interès antropològic vinculat al turisme. Representacions culturals, d'artesanía popular i d'altres sobreviuen gràcies al consum dels visitants i contribueixen en certa manera a conservar identitats paisatgístiques.

En el cas del **turisme urbà**, hi ha un procés de substitució de les activi-

tats econòmiques directament generades per la quotidianitat de les necessitats dels residents (i que han creat un teixit de gran riquesa i diversitat que les fa enormement atractives), per una oferta bàsicament comercial i de serveis, adreçada fonamentalment al consum turístic. El paisatge comercial i humà de moltes ciutats, que les feia especialment atractives al visitant, es va simplificant i estandarditzant a poc a poc.

Natura i cultura, un patrimoni essencial

L'ésser humà sempre ha alterat el paisatge amb la seva presència i activitats, i el turisme és una de les que ha contribuït a la transformació profunda de l'entorn. La necessitat d'infraestructures importants per part de la indústria turística, la forta vinculació amb la construcció d'allotjaments i el consum dels paisatges més atractius, que òbviament són els que interessen més al visitant, han provocat i continuen provocant efectes perversos en l'entorn.

Segons el Pla Estratègic de Turisme de Catalunya 2013-2016, "la matèria primera essencial d'una destinació per crear productes turístics és el seu patrimoni natural i cultural, és a dir, el seu paisatge en un sentit ampli". Aquest reconeixement del paisatge com a base sobre la qual construir l'oferta turística del país és un bon punt de partida per treballar de manera seriosa el desenvolupament turístic futur de Catalunya.

Encara disposem d'un territori i d'uns paisatges de prou valor i prou atractius per seguir exercint una forta atracció per als visitants potencials. Fins i tot els paisatges fortament transformats pel turisme poden convertir-se en novament atractius si sabem adaptar-los als interessos canviants del turista del futur.

Cal planificar estratègies i prendre mesures concretes que ens permetin recuperar allò recuperable, repensar allò transformat i, sobretot, no destruir el que es manté amb prou qualitat i mostra identitat. Tot això sense impedir els processos d'evolució i canvi que es puguin produir de forma espontània.

Només els paisatges amb identitat i ben gestionats seran objecte d'interès turístic en el futur, però, sobretot, constituïran un espai de qualitat per als seus habitants. ■

Ramon Serrat
Membre de l'ACE TCT del CETT

BARCELONA, una ciutat de PEL·LÍCULA

Aquesta singular obra és la primera guia turística de Barcelona dedicada al cinema, i mostra les diverses mirades i visions de la ciutat a través de les pel·lícules que s'hi han rodat. Proposa un viatge històric, geogràfic i sobretot turístic des dels anys vint del segle passat fins als nostres dies, amb rigor històric i científic, però alhora en un to amè i divulgatiu.

Barcelona, una ciutat de pel·lícula és un llibre coeditat per l'editorial Dièresis i l'Ajuntament de Barcelona, que ofereix al lector la possibilitat de viure i sentir els diferents indrets i paisatges de Barcelona a través del cinema català, espanyol i internacional. Actualment hi ha disponibles les versions originals en català i castellà, editades els passats mesos d'abril i juny, respectivament; la versió traduïda a l'anglès i publicada al setembre, i la versió en anglès en format de llibre electrònic, distribuïda al novembre.

L'obra s'estructura en 15 capítols, que s'han plantejat a partir de criteris que tenen com a objectiu prioritari crear un llibre-guia atractiu i útil. Així, doncs, com a pas previ per a definir els capítols, es va realitzar una recerca exhaustiva sobre els rodatges a Barcelona, que permetés concretar els moments més destacats del cinema a la ciutat, identificar els principals gèneres amb presència significativa de rodatges, escollir els escriptors més rellevants de Barcelona amb adaptacions cinematogràfiques rodades a la ciutat, definir les pel·lícules nacionals i internacionals amb èxit de taquilla i/o crítica rodades a Barcelona, recopilar els principals directors amb èxit relacionats amb la ciutat, i documentar la relació entre aquesta i Hollywood.

Com a conseqüència d'aquest treball rigorós, hi ha capítols dedicats a Michelangelo Antonioni i la pel·lícula *The passenger*, a la comèdia francesa dedicada als Erasmus *Una casa de locos*, a les comèdies italianes, a la superproducció europea *El perfum*, a les Barcelones de Ventura Pons, a Pedro Almodóvar i l'oscaritzada *Todo sobre mi madre*, a produccions internacionals, als nous directors del s. XXI, i a la crònica del triomf de Woody Allen i *Vicky Cristina Barcelona*. Altres capítols es centren en gèneres com ara el terror i el fantàstic, la visió de modernitat de l'Escola de Barcelona, les adaptacions cinematogràfiques de Juan Marsé i Eduardo Mendoza, moments històrics com ara la Guerra Civil i la tràgica història de Salvador Puig Antich, i la relació de Hollywood amb Barcelona.

Cada capítol inclou apartats que faciliten l'ús de la guia i el fet de poder gaudir al màxim dels continguts:

- Títol i subtítol que contextualitzen el tema tractat.
- Relació dels barris de la ciutat inclosos en la ruta del capítol.
- Introducció del tema: Informació rigorosa i amena que permet al lector conèixer millor la temàtica del capítol i relacionar-la posteriorment amb la ruta proposada.
- Ruta: Descripció en forma d'itinerari turístic dels espais escollits que configuren la ruta. Els llocs proposats estan marcats en negreta.
- Per saber-ne més: Informació addicional per als més afeccionats al setè art.
- L'escenari protagonista: Informació detallada del lloc que representa millor la proposta temàtica del capítol.
- Destacat: Dades o anècdotes sobre els protagonistes i els espais de cada capítol.
- Icones: Representacions gràfiques dels llocs significatius de Barcelona relacionats amb el cinema que s'esmenten.
- Ampli suport gràfic: 115 fotografies que complementen i enriqueixen la informació de cada capítol.
- Mapa amb la proposta de ruta: Cartografia detallada amb tots els espais seleccionats al passeig temàtic i un zoom ampliat d'una zona destacada del recorregut. Les etapes de la ruta apareixen amb els llocs identificats.
- Codis QR: Imatges que s'escanegen amb un *smartphone* o una tauleta i obren mapes de Google interactius a fi de seguir la ruta proposada de la manera més pràctica.

En definitiva, aquesta proposta innovadora i atractiva ofereix 20 rutes per la ciutat a través de 90 pel·lícules i 200 espais, que fan d'aquest llibre una guia imprescindible per a tots els interessats en Barcelona i en el món del cinema.

D'altra banda, una dada que corrobora l'interès de l'obra i les novetats que aporta és el ressò que ha tingut entre els mitjans de comunicació. Des del mes d'abril ja ha generat 45 notícies, entre entrevistes a l'autor, articles i ressenyes a televisió, ràdio, premsa escrita i mitjans digitals. ■

Eugeni Osàcar
Coordinador de l'ACE TCT del CETT i autor del llibre